

De Stemming van 25 mei 2014 en EP2014

Op dit moment is de officiële Nederlandse uitslag van de verkiezing voor het Europees Parlement nog niet bekend. Ipsos is gekomen met een exitpoll, GeenStijl met de uitslag van tellingen in ruim 1350 stembureaus en wij zijn gekomen met een uitslag gebaseerd op het onderzoek via Peil.nl onder 10.000 mensen en de uitslag van bijna 300 stembureaus. <http://www.peil.nl/?3938>

Hieronder de uitslag in procenten en zetels van deze drie exit-onderzoeken

Verkiezingen Europees Parlement 2014	In procenten		
	Ipsos	Peil.nl	GeenStijl
D66	15,6%	15,1%	17,5%
CDA	15,2%	14,8%	12,5%
PVV	12,2%	12,9%	13,2%
VVD	12,3%	12,4%	11,7%
PvdA	9,4%	10,3%	9,8%
SP	10,0%	9,9%	9,7%
ChristenUnie-SGP	7,8%	8,0%	6,2%
GroenLinks	7,3%	7,5%	8,5%
Partij voor de Dieren	4,2%	4,2%	4,6%
50PLUS	4,2%	3,7%	3,3%
Overig	1,8%	1,2%	3,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%

	In zetels		GeenStijl
	Ipsos	Peil.nl	
	4	4	5
	4	5	3
	3	3	4
	3	3	3
	3	3	3
	3	3	3
	2	2	2
	2	2	2
	1	1	1
	1	0	0
	0	0	0
	26	26	26

De cijfers van GeenStijl staan op: <http://www.geenstijl.nl/archives/images/VolledigeGeenPeilUitslag.xlsx>

Het is een knappe prestatie van GeenStijl om zoveel mensen te kunnen mobiliseren om bij de telling in stembureaus aanwezig te zijn en die vervolgens door te geven. Ondanks dat er meer dan 500.000 kiezers zijn geteld, ruim 4 keer zoveel als bij Peil.nl en meer dan 30 keer zoveel als Ipsos, betekent het niet dat de cijfers van GeenStijl, zoals ze hier staan minder zullen verschillen van de uitslag dan de andere twee.

Integendeel zelfs: de 1350 stembureaus lijken samen niet representatief te zijn voor de 9000 stembureaus die er in Nederland zijn. De tellers konden immers zelf de stembureaus kiezen en dat hangt samen met waar die 1350 medewerkers zelf wonen/zijn gaan stemmen.

De onderzoekers van GeenStijl beseffen dat probleem, zoals bij de toelichting op hun website, want hun zetelprognose van donderdagavond komt niet overeen met de percentuele uitslag. Daar wordt het CDA op 4 zetels geplaatst en de PVV op 3.

Bij de exit-poll van Ipsos wordt de uitslag bij ieder van die 4 stembureaus vergeleken met die van 5 jaar geleden, daardoor heb je minder last van de specifieke kenmerken van dat stembureau. Wij hebben dat ook zoveel mogelijk gedaan, maar dat was maar voor een relatief klein deel van de stembureaus mogelijk. Enerzijds beschikten we niet over alle uitslagen van de stembureaus Nederland, anderzijds waren maar een deel van de stembureaus vindbaar in het wel beschikbare bestand van de stembureaus uit 2009.

Door per stembureau de uitslag te vergelijken met de uitslag van 5 jaar geleden in dat stembureau is er een goed beeld te krijgen van de verschuivingen per afzonderlijke partij. Daardoor verschillen de cijfers tussen Peil.nl en Ipsos onderling weinig en bij sommige partijen in procenten in behoorlijke mate met GeenStijl (zoals bij D66 en CDA).

Uitgaande van een uitgebreide analyse van al het beschikbare materiaal blijkt er een duidelijk twijfelpunt te zijn met betrekking tot de uitslag zoals Ipsos die donderdagavond naar buiten bracht (bij een op zichzelf goede exit-poll zo kort na het sluiten van de stembussen). En dat is de uiteindelijke score van 50PLUS. Terwijl Ipsos met een score van 4,2% 50PLUS (net) een zetel geeft, lijkt die zetel op basis van de binnengekomen uitslagen bij Peil.nl en GeenStijl behoorlijk onzeker te zijn. Er is een grote variatie voor die partij per stembureau, zoals uit de tellingen blijkt. Er zijn stembureaus met scores boven de 10% en stembureaus met scores van minder dan 1%. Zowel bij GeenStijl als bij Peil.nl komt 50PLUS net wat stemmen tekort om de kiesdeler te halen.

Waar die mogelijke vrijkomende restzetel terecht komt hangt ook van de exacte uitslag af. Als D66 de 16% haalt dan krijgt deze partij de 5e zetel. Als dat niet het geval is dan gaat die zetel naar de lijstverbinding van CDA en ChristenUnie-SGP. Dan krijgt hetzij CDA een 5e zetel of ChristenUnie-SGP een 3e. Het is dan zelfs mogelijk dat D66 in procenten de grootste partij wordt, maar het CDA 1 zetel meer krijgt dan D66 (5 tegen 4)

(Met wat kleine variaties is er ook nog een uitslag denkbaar waar hetzij de PVV of de VVD een 4e zetel krijgen en de SP geen 3e. Als de SP onder de 9,5% eindigt en de PVV of de VVD rond de 13%. Dan kunnen een paar stemmen het verschil maken t.a.v. de toekenning van de restzetels.)

De opkomst van ongeveer 37% van de verkiezingen van afgelopen dinsdag is iets meer dan de helft van de opkomst bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen. Dat betekent dat de uitslag niet een-op-een vergeleken kan worden met onze peiling van afgelopen week voor de Tweede Kamer. Maar als we dat toch doen dan zien we bij PVV, VVD en SP een lagere score van 2,5 a 3% en bij PvdA en Groen Links een hogere score in die omvang. Dat kan zowel door de werking van de opkomst komen of een -relatief kleine- afwijking in de peiling. Voor zover nodig zullen we die de komende week corrigeren.

<i>Percentages Europees Parlement</i>	Peiling TK 18 mei	Peil uitslag EP2014
D66	15,9%	15,1%
CDA	14,1%	14,8%
PVV	15,6%	12,9%
VVD	14,3%	12,4%
PvdA	7,0%	10,3%
SP	12,9%	9,9%
ChristenUnie-SGP	7,7%	8,0%
GroenLinks	5,1%	7,5%
Partij voor de Dieren	3,7%	4,2%
50PLUS	2,6%	3,7%
Piratenpartij	0,9%	1,2%

Te aanzien van de uitslag zelf vind ik het meest in het oog lopende dat VVD + PvdA samen maar ongeveer 23% halen, terwijl minder dan 2 jaar geleden deze partijen 51% haalden bij de Tweede Kamerverkiezingen. De twee regeringspartijen plus de "regeringsvriendelijke partijen" D66, ChristenUnie en SGP scoren samen 46%. Als dat in maart 2015 bij de Provinciale Statenverkiezingen niet beter wordt dan halen deze 5 partijen geen meerderheid meer in de Eerste Kamer.

Als we dan overgaan naar de peiling voor de Tweede Kamer van vandaag dan is het ook interessant te weten dat 69% van de opgekomen kiezers afgelopen donderdag aangeeft dezelfde partij gestemd te zullen hebben als het Tweede Kamer verkiezingen zouden zijn geweest en 31% een andere partij.

Mede op basis daarvan komen we uit op de volgende uitslag van de peiling voor de Tweede Kamersamenstelling van vandaag

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	TK2012	18-05-2014	25-05-2014	Verschil	Versch. 2e Kamer
VVD	41	22	20	-2	-21
PvdA	38	10	12	2	-26
PVV	15	24	22	-2	7
SP	15	20	20		5
CDA	13	21	21		8
D66	12	24	25	1	13
ChristenUnie	5	8	8		3
GroenLinks	4	7	8	1	4
SGP	3	4	4		1
Partij voor de Dieren	2	5	5		3
50PLUS	2	4	4		2
PiratenPartij		1	1		1
Totaal	150	150	150		
VVD+PvdA	79	32	32		-47
VVD+PvdA+D66+ChristenUnie+ SGP	99	68	69	1	-30

Op de verkiezingsdag zijn de ondervraagden verdeeld op basis van hun mening over de toekomst van de EU in relatie tot Nederland. Die antwoorden zijn afgezet tegen de partij die men gekozen heeft bij de EP2014 (waarbij de partijen aan de bovenkant gezet zijn in de volgorde van positief naar negatief t.o.v. de EU).

	Allen	Heeft bij EP2014 gestemd op:									
		D66	GrLinks	PvdA	CDA	VVD	CUSGP	PvdD	50PLUS	SP	PVV
Nederland moet uit de Europese Unie stappen	20%	0%	0%	1%	0%	1%	2%	7%	3%	12%	69%
Er moeten bevoegdheden vanuit Brussel weer terug naar Nederland	42%	12%	14%	29%	50%	59%	68%	60%	85%	79%	28%
De huidige situatie moet zo blijven	19%	28%	26%	41%	32%	27%	24%	21%	3%	6%	1%
Er moeten meer bevoegdheden van Nederland naar de Europese Unie	11%	32%	41%	20%	11%	5%	4%	7%	3%	1%	0%
De Europese Unie moet uiteindelijk een land worden	8%	27%	20%	10%	7%	7%	1%	5%	8%	2%	0%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	101%	100%	99%

In de volgende tabel wordt de stemkeuze van donderdag verdeeld over de 5 houdingen t.o.v. de Europese Unie.

<i>In percentage stemmen bij EP2014</i>	Allen	Uit de EU	Bevoegdh. Terug	Huidige situatie	Meer bevoegdh.	EU een land
D66	15%	0%	5%	15%	36%	53%
CDA	15%	0%	18%	21%	12%	7%
PVV	13%	75%	11%	1%	0%	0%
VVD	12%	1%	18%	16%	6%	5%
PvdA	10%	1%	5%	14%	15%	8%
SP	10%	14%	18%	4%	3%	1%
ChristenUnieSGP	8%	1%	11%	12%	3%	1%
GroenLinks	8%	0%	3%	8%	19%	19%
Partij voor de Dieren	4%	1%	5%	4%	2%	2%
50PLUS	4%	2%	4%	5%	2%	2%
Andere partij	1%	5%	2%	1%	1%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Ook zijn er een serie stellingen voorgelegd en kan het antwoord afgezet worden tegen het stemgedrag bij EP2014

	Allen	Heeft bij EP2014 gestemd op:									
		D66	GrLinks	PvdA	CDA	VVD	CUSGP	PvdD	50PLUS	SP	PVV
Wil uit de gulden stappen	24%	1%	1%	2%	1%	2%	12%	23%	7%	34%	75%
Had de euro liever niet ingevoerd	40%	7%	12%	17%	16%	17%	40%	36%	49%	62%	89%
Denkt dat de economie geen schade oploopt als we uit de euro stappen	28%	7%	8%	11%	11%	9%	14%	31%	20%	28%	83%
Wil weer grenscontroles instellen	50%	17%	8%	22%	43%	45%	53%	42%	64%	54%	95%
Wil referendum over uit de EU stappen	40%	9%	15%	7%	14%	13%	22%	43%	44%	55%	91%

Er is weinig enthousiasme voor de kandidaten vanuit het Europees Parlement om voorzitter te worden van de Europese Commissie

	Allen	Heeft bij EP2014 gestemd op:									
		D66	GrLinks	PvdA	CDA	VVD	CUSGP	PvdD	50PLUS	SP	PVV
Guy Verhofstadt	13%	43%	21%	19%	9%	24%	3%	3%	9%	3%	1%
Jean Claude Juncker	9%	7%	3%	7%	48%	6%	17%	6%	5%	4%	2%
Martin Schulz	5%	3%	10%	13%	3%	4%	2%	10%	8%	7%	1%
Geen van deze	35%	14%	25%	18%	9%	25%	37%	35%	31%	47%	63%
Weet niet/geen antwoord	37%	34%	40%	44%	31%	41%	43%	46%	47%	38%	34%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Men wil liever iemand van buiten het Europese Parlement als voorzitter van de Europese Commissie:

	Allen	Heeft bij EP2014 gestemd op:									
		D66	GrLinks	PvdA	CDA	VVD	CUSGP	PvdD	50PLUS	SP	PVV
Een van de drie kandidaten	21%	38%	26%	31%	38%	28%	11%	17%	6%	7%	10%
Iemand van buiten het Europees Parlement	47%	34%	37%	46%	34%	44%	61%	41%	67%	62%	51%
Weet niet/geen antwoord	33%	28%	37%	23%	29%	29%	29%	41%	27%	31%	39%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Ten slotte is gevraagd of men tevreden is over hoe het democratisch geregeld is binnen de Europese Unie.

	Allen	Heeft bij EP2014 gestemd op:									
		D66	GrLinks	PvdA	CDA	VVD	CUSGP	PvdD	50PLUS	SP	PVV
Ja	21%	30%	31%	34%	32%	40%	38%	15%	10%	9%	3%
Nee	71%	63%	62%	54%	61%	53%	59%	74%	76%	76%	89%
Weet niet/geen antwoord	8%	7%	7%	12%	8%	7%	3%	11%	15%	16%	8%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%